

**ХМЕЛЬНИЦЬКА ОБЛАСНА РАДА
ХМЕЛЬНИЦЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ УПРАВЛІННЯ ТА ПРАВА
ІМЕНІ ЛЕОНІДА ЮЗЬКОВА**

ЗАТВЕРДЖЕНО
Рішення вченої ради університету
25 червня 2026 року,
протокол № 13.

Т.в.о. ректора, голова вченої ради
університету, доктор юридичних наук,
професор

Олег ОМЕЛЬЧУК

25 червня 2026 року

РОБОЧА ПРОГРАМА
навчальної дисципліни
«АЛЬТЕРНАТИВНЕ ВИРІШЕННЯ ПРАВОВИХ СПОРІВ»
для підготовки на другому освітньому рівні
здобувачів вищої освіти ступеня магістра
за спеціальністю D8 Право
галузі знань D Бізнес, адміністрування та право
Освітня програма «Магістр права»

м. Хмельницький
2026

РОЗРОБНИК:

Професорка кафедри приватного права,
кандидат юридичних наук, професорка
10 травня 2026 року

Надія БОНДАРЕНКО-ЗЕЛІНСЬКА

СХВАЛЕНО:

Рішення кафедри приватного права
25 травня 2026 року, протокол № 11.

Завідувачка кафедри приватного права,
докторка юридичних наук, професорка
25 травня 2026 року

Світлана ГРИНЬКО

ПОГОДЖЕНО:

Гарант освітньої програми
18 червня 2026 року

Сергій КРУШИНСЬКИЙ

Декан юридичного факультету,
кандидат юридичних наук, доцент
18 червня 2026 року

Віктор ЗАХАРЧУК

Рішення методичної ради університету
18 червня 2026 року, протокол № 8.

Голова методичної ради університету,
кандидатка наук з державного
управління, доцентка
18 червня 2026 року

Ірина КОВТУН

ЗМІСТ

Стор.

1.	Опис навчальної дисципліни	–	4
2.	Програмні компетентності і заплановані результати навчання	–	4
3.	Програма навчальної дисципліни	–	5
4.	Структура вивчення навчальної дисципліни	–	7
	4.1. Тематичний план навчальної дисципліни	–	7
	4.2. Аудиторні заняття	–	7
	4.3. Самостійна робота студентів	–	7
5.	Методи навчання та контролю	–	8
6.	Схема нарахування балів	–	9
7.	Рекомендовані джерела	–	9
	7.1. Нормативно-правові акти та судова практика	–	9
	7.2. Література	–	12
8.	Інформаційні ресурси в Інтернеті	–	14
	8.1. Цифрові джерела	–	14
	8.2. Веб-сайти, платформи	–	14

1. Опис навчальної дисципліни

1. Шифр і назва галузі знань	D Бізнес, адміністрування та право
2. Код і назва спеціальності	D 8 Право
3. Назва спеціалізації	немає
4. Назва дисципліни	Альтернативне вирішення правових спорів
5. Тип дисципліни	обов'язкова
6. Освітній рівень, на якому вивчається дисципліна	другий
7. Ступінь вищої освіти, що здобувається	магістр
8. Загальний обсяг вивчення дисципліни:	3/ 90
9. Форма семестрового контролю	залік
10. Місце дисципліни в логічній схемі:	
1) попередні дисципліни	– Зобов'язання з відшкодування шкоди; – Юридичний супровід економічної діяльності – Практика цивільного судочинства; – Процесуальні рішення у кримінальному провадженні
2) супутні дисципліни	– Теорія і практика адміністративного судочинства – Застосування Конвенції про захист прав людини та основоположних свобод – Етичні стандарти правничої діяльності
3) наступні дисципліни	немає
4) дисципліна пов'язана з такими вибірковими дисциплінами	– Техніка переговорів та комунікація; – Право інтелектуальної власності; – Договори у сфері нерухомості; – Теорія та практика спадкового права; – Проблеми сімейного права; – Медичне право; – Теоретико-прикладні проблеми юридичної відповідальності; – Міжнародні комерційні угоди; – Міжнародні комерційні угоди – Охорона і захист трудових прав та законних інтересів працівників
11. Мова вивчення дисципліни	– українська

2. Програмні компетентності і заплановані результати навчання

Програмні компетентності, які здобуваються під час вивчення навчальної дисципліни	Загальні компетентності
	ЗК 1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу; ЗК 3. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел; ЗК 6. Здатність генерувати нові ідеї (креативність); ЗК 7. Здатність приймати обґрунтовані рішення; ЗК 8. Здатність спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня (з експертами з інших галузей знань).

	Спеціальні компетентності СК 1. Здатність застосовувати принципи верховенства права для розв’язання складних задач і проблем, у тому числі, у ситуаціях правової невизначеності; СК 8. Здатність застосовувати медіацію та інші правові інструменти альтернативного позасудового розгляду та вирішення правових спорів; СК 13. Аналізувати та оцінювати практику застосування окремих правових інститутів.
Програмні результати навчання	РН 1. Оцінювати природу та характер суспільних процесів і явищ, і виявляти розуміння меж та механізмів їх правового регулювання; РН 3. Проводити збір, інтегрований аналіз та узагальнення матеріалів з різних джерел, включаючи наукову та професійну літературу, бази даних, цифрові, статистичні, тестові та інші, та перевіряти їх на достовірність, використовуючи сучасні методи дослідження; РН 7. Дискутувати зі складних правових проблем, пропонувати і обґрунтовувати варіанти їх розв’язання ; РН 9. Генерувати нові ідеї та використовувати сучасні технології у наданні правничих послуг ; РН 13. Здатність доносити до фахівців і нефахівців у сфері права інформацію, ідеї, зміст проблем та характер оптимальних рішень з належною аргументацією.

3. Програма навчальної дисципліни

Тема 1. Конфлікти та правові спори в практиці юриста

Аутомія конфлікту: поняття та ознаки конфліктів.

Класифікація конфліктів за суб’єктом складом (індивідуальні, колективні, суспільні, загальнодержавні та міжнародні); за статусом сторін (горизонтальні – між рівними суб’єктами та вертикальні, які ґрунтуються на відносинах підпорядкування) ; за формою прояву (відкриті з активним протистоянням та латентні , приховані; за характером наслідків (конструктивні, що ведуть до розвитку відносин та деструктивні) тощо.

Конфліктогени. Умови та причини ескалації конфліктів: комунікативні, ціннісні, організаційно-управлінські причини. Роль емоцій в конфлікті.

Стратегії поведінки в конфлікті. Підходи до врегулювання конфліктів.

Правовий спір як вид конфлікту: поняття та характерні ознаки.

Види конфліктів та правових спорів в практиці юристів (з клієнтами, в професійній спільності, з суєтами владних повноважень тощо).

Примирення сторін конфлікту як основна мета звернення до способів АВС.

Тема 2. Загальна характеристика альтернативного вирішення правових спорів (АВС)

Поняття, значення альтернативного вирішення правових спорів.

Історія розвитку примирних процедур у світі та формування української моделі АВС.

Переваги та недоліки альтернативного вирішення правових спорів.

Класифікація способів альтернативного вирішення спорів.

Порівняльно-правова характеристика основних та комбінованих способів АВС

Практика застосування основних способів АВС в Україні.

Тема 3. Переговори як базовий спосіб альтернативного вирішення правових спорів

Поняття переговорів (негоціації) як способу альтернативного вирішення спору.

Види та стилі переговорів.

Порядок здійснення переговорів та вирішення спору.

Переваги та недоліки переговорів порівняно з судовим провадженням.
 Особливості організації та проведення переговорів.
 Оформлення результатів переговорів.
 Претензійний порядок як особливий вид переговорів.

Тема 4. Посередництво як спосіб альтернативного вирішення правових спорів

Поняття та значення посередництва як способу АВС. Умови застосування посередництва як способу АВС.

Принципи посередництва (добровільність, рівноправ'я сторін, нейтральність та незалежність посередника, конфіденційність)..

Види посередництва: фасилітація, медіація, консиліація

Особливості фасилітації як виду посередництва. Види фасилітації.

Медіація як провідний спосіб альтернативного вирішення правових спорів. Медіатор. Вибір медіатора. Процедура медіації: Премедіація, вступне слово медіатора, презентація сторін, робота з потребами та інтересами, пошук варіантів рішень та оцінка їх життєздатності. Результати медіації, їх оформлення.

Особливості консиліації як виду посередництва. Врегулювання спору за участю судді, як особлива форма консиліації.

Тема 5. Арбітраж та комбіновані (гібридні) способи АВС в Україні

Арбітраж (третейський суд) — як спосіб альтернативного вирішення спорів.

Правовий статус арбітрів (третейських суддів). Вимоги до арбітрів.

Загальні положення арбітражного (третейського) розгляду.

Визнання і приведення до виконання рішень міжнародних комерційних арбітражів в Україні.

Комбіновані (гібридні) альтернативні способи вирішення правових спорів, їх поняття та види.

“Мед-арб”, «Арб-мед-арб»: поняття та особливості застосування.

Нейтральне встановлення фактів (neutral fact finding): поняття, види, особливості застосування.

Особливості захисту цивільних прав та інтересів омбудсманом.

“Міні-суд” та особливості його проведення.

Інші комбіновані способи вирішення правових спорів.

4. Структура вивчення навчальної дисципліни

4.1. Тематичний план навчальної дисципліни

№ те- ми	Назва теми	Кількість годин											
		Денна форма навчання						Заочна форма навчання					
		Усього	у тому числі					Усього	у тому числі				
Лекції	Сем. (прак).		Лабор.	Ін.зав.	СРС	Лекції	Сем. (прак).		Лабор.	Ін.зав.	СРС		
1.	Конфлікти та правові спори в практиці юриста.	14	2	2	-	-	10	14	2	-	-	-	12
2.	Загальна характеристика альтернативного вирішення правових спорів (АВС)	14	2	2	-	-	10	14	2	-	-	-	12
3	Переговори як базовий спосіб альтернативного вирішення правових спорів	18	4	4	-	-	10	18	2	2	-	-	14
4	Посередництво та медіація в системі альтернативного вирішення правових спорів	26	6	6	-	-	14	26	2	2	-	-	22
5	Арбітраж та комбіновані (гібридні) способи АВС в Україні	18	4	4	-	-	10	18	2	2	-	-	14
	Всього годин	90	18	18	-	-	54	90	10	6	-	-	74

4.2. Аудиторні заняття

4.2.1. Аудиторні заняття (лекції, семінарські (практичні) заняття) проводяться згідно з темами та обсягом годин, передбачених тематичним планом.

4.2.2. Плани лекцій з передбачених тематичним планом тем визначаються в силабусі навчальної дисципліни.

4.2.3. Плани семінарських (практичних) занять з передбачених тематичним планом тем, засоби поточного контролю знань визначаються в силабусі навчальної дисципліни та/або навчально-методичному посібнику.

4.3. Самостійна робота здобувачів

4.3.1. Самостійна робота здобувачів денної та заочної форми здобуття освіти включає завдання до кожної теми та індивідуальні завдання.

4.3.2. Завдання для самостійної роботи студентів та методичні рекомендації до їх виконання визначаються в силабусі навчальної дисципліни.

4.3.3. Виконання індивідуальних завдань всіма студентами не є обов'язковим і може здійснюватися окремими студентами з власної ініціативи або за пропозицією викладача.

5. Методи навчання та контролю

Під час лекційних занять застосовуються:

- 1) традиційний усний виклад змісту теми в аудиторії або в режимі онлайн-конференції;
- 2) навчальний контент (конспекти лекцій);
- 3) презентація.

На семінарських та практичних заняттях застосовуються:

- 1) усне обговорення дискусійних та проблемних питань;
- 2) вирішення ситуаційних завдань;
- 3) аналіз індивідуальних завдань та результатів позааудиторного навчання;

Поточний контроль знань здобувачів з навчальної дисципліни проводиться у формах:

- 1) усне або письмове (у тому числі тестове) бліц-опитування здобувачів щодо засвоєння матеріалу попередньої лекції;
- 2) усне або письмове (у тому числі тестове) опитування на семінарських заняттях;
- 3) вирішення ситуаційних завдань;
- 4) оприлюднення результатів індивідуальної самостійної та/або позааудиторної роботи;
- 5) участь у симуляціях примирних процедур.

При оцінюванні поточної успішності застосовуються різні методи:

- 1) стандартні методи оцінювання: усне та/або, письмове опитування/перевірка, графічна, практична (кейсова), тестова перевірка.
- 2) нестандартні методи оцінювання: «відстрочена оцінка», «кредит довіри», само- та взаємо- оцінювання, система накопичення балів тощо.
- 3) комбіновані методи

Підсумковий семестровий контроль проводиться у формі усного заліку

Оцінювання семестрового контролю здійснюється за правилами визначеними в п. 4.5. Положення про організацію освітнього процесу Хмельницького університету управління та права імені Леоніда Юзькова <https://cutt.ly/FtC24tq0>.

Структура білету включає два теоретичних питання та одне ситуаційне завдання.

Приклад залікового білету

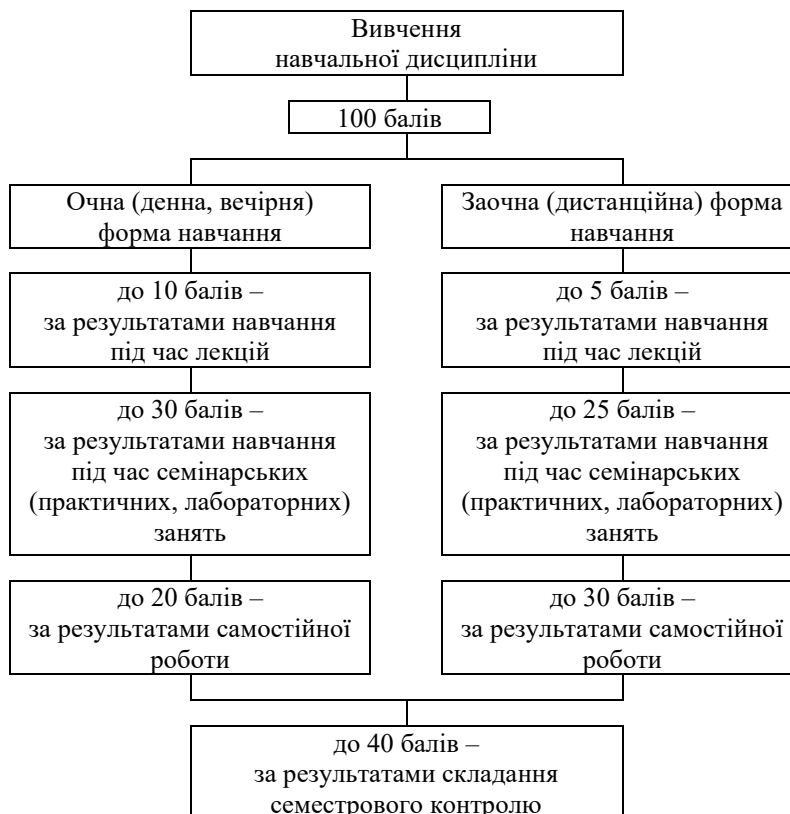
1. Вимоги до особи медіатора в Україні.
2. Претензійний порядок врегулювання конфліктів.
3. Вирішити ситуаційне завдання:

3 метою врегулювання спору примиренням суддя роз'яснив сторонам їх право на примирення та розповів про доступні способи АВС. Сторони висловили бажання спробувати врегулювати спір шляхом медіації та звернулися до суду з проханням поради їм медіатора.

Які дії має вчинити у зв'язку із подібним зверненням суд?

6. Схема нарахування балів

6.1. Нарахування балів студентам з навчальної дисципліни здійснюється відповідно до такої схеми:

6.2. Обсяг балів, здобутих студентом під час лекцій, семінарських занять, самостійної роботи студентів визначаються в силабусі навчальної дисципліни.

7. Рекомендовані джерела

7.1. Нормативно-правові акти та правозастосовна практика

1. Конституція України від 28 червня 1996 року. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр#Text>.
2. Європейська Конвенція про захист прав людини та основоположних свобод (04.11.1950 р.). URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_004#Text
3. Загальна декларація прав людини, проголошена Організацією Об'єднаних Націй (10.12.1948 р.) URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_015#Text
4. Конвенція про права дитини, ратифікована Постановою Верховної Ради № 789-XII від 27.02.1991 https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_021#Text
5. Кодекс законів про працю України від 17.12.1971 № 322-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/322-08#Text>
6. Конвенція про цивільно-правові аспекти міжнародного викрадення дітей, приєднання України, ратифікована Законом №3303-IV від 11.01.2006. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_188#Text
7. Директива 2008/52/ЄС Європейського парламенту і Ради Про деякі аспекти посередництва (медіації) в цивільних та комерційних справах (21.05.2008 р.) URL: <https://eur-lex.europa.eu/eli/dir/2008/52/oj/eng?eliuri=eli%3Adir%3A2008%3A52%3Aoj&locale=it>

8. Директива 2013/11/ЄС Європейського парламенту і Ради Про альтернативне вирішення споживчих спорів і про внесення змін до UNCITRAL Mediation Rules (2021) URL: https://uncitral.un.org/sites/default/files/media-documents/uncitral/en/22-01369_mediation_rules_ebook_1.pdf
9. Конвенція ООН про міжнародні угоди про врегулювання, що виникають в результаті медіації. URL: https://uncitral.un.org/sites/default/files/media-documents/uncitral/ru/mediation_convention_r_0.pdf
10. UNCITRAL Model Law on International Commercial Mediation and International Settlement Agreements Resulting from Mediation, 2018 р. URL: https://uncitral.un.org/en/texts/mediation/modellaw/commercial_conciliation
11. Green paper on alternative dispute resolution in civil and commercial law COM/2002/0196 final (19.04.2002) (Зелена книга альтернативного вирішення спорів у цивільному та комерційному праві) EUR-Lex Access to European Union law. URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/ALL/?uri=CELEX%3A52002DC0196>
12. Рекомендація Комітету Міністрів Ради Європи № R (98) 1 Щодо сімейної медіації (21.01.1998 р.). URL: [https://search.coe.int/cm/#{%22CoEIdentifier%22:\[%2209125948801c6e21%22\],%22sort%22:\[%22CoEValidationDate%20Descending%22\]}](https://search.coe.int/cm/#{%22CoEIdentifier%22:[%2209125948801c6e21%22],%22sort%22:[%22CoEValidationDate%20Descending%22]})
13. Рекомендація Комітету Міністрів Ради Європи № R (99) 19 державам – членам Ради, які зацікавлені в організації медіації у кримінальних справах (15.09.1999 р.). URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_828#Text
14. Рекомендація Комітету Міністрів Ради Європи № R (2000) 21 про свободу професійної діяльності адвокатів (25.10.2000 р.). URL: https://supreme.court.gov.ua/userfiles/R_2000_21_2000_10_25.pdf
15. Рекомендація Комітету Міністрів Ради Європи № R (2001) 9 «Щодо альтернатив судовому розгляду спорів між адміністративними органами й приватними особами (05.09.2001 р.). URL: [https://search.coe.int/cm/#{%22CoEIdentifier%22:\[%2209125948801d1830%22\],%22sort%22:\[%22CoEValidationDate%20Descending%22\]}](https://search.coe.int/cm/#{%22CoEIdentifier%22:[%2209125948801d1830%22],%22sort%22:[%22CoEValidationDate%20Descending%22]})
16. Рекомендація Комітету Міністрів Ради Європи № R (2002) 10 Щодо медіації в цивільних справах (18.09.2002 р.). URL: [https://search.coe.int/cm/#{%22CoEIdentifier%22:\[%2209125948801d36e5%22\],%22sort%22:\[%22CoEValidationDate%20Descending%22\]}](https://search.coe.int/cm/#{%22CoEIdentifier%22:[%2209125948801d36e5%22],%22sort%22:[%22CoEValidationDate%20Descending%22]})
17. Керівні принципи СЕРЕЈ(2007)13 для кращого виконання наявної Рекомендації щодо медіації в кримінальних справах, ухвалені Європейською комісією з ефективності правосуддя (07.12.2007 р.). URL: <https://rm.coe.int/1680747759;> <https://ips.ligazakon.net/document/MU07223>
18. Керівні принципи СЕРЕЈ(2007) 14 для покращення виконання наявних рекомендацій щодо медіації у сімейних та цивільних справах, ухвалені Європейською комісією з ефективності правосуддя (07.12.2007 р.). URL: <https://rm.coe.int/16807475b6> ; <https://rm.coe.int/guidelines-for-a-better-implementation-of-the-existing-recommendation-/16809ede8f>
19. Керівні принципи СЕРЕЈ(2007)15 для кращого виконання наявної рекомендації щодо альтернатив судовому розгляду спорів між адміністративними органами і сторонами – приватними особами, ухвалені Європейською комісією з ефективності правосуддя (07.12.2007 р.). URL: <https://rm.coe.int/guidelines-for-a-better-implementation-of-the-existing-recommendation-/16809ede90>
20. Рекомендація СМ/Рес (2010) 12 Комітету Міністрів Ради Європи державам-членам щодо суддів: незалежність, ефективність та обов'язки, ухвалена 17.11.2010 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_a38#Text
21. Європейський посібник із законотворчості у сфері медіації, Європейської комісії з ефективності правосуддя (СЕРЕЈ(2019)9 (13-14.06.2019 р.). URL: <https://rm.coe.int/cepej-2019-9-en-handbook/1680951928>

22. Декларація СЕРЕЖ Отримані уроки і виклики, які постали перед судовою владою під час Пандемії Covid-19 і після неї (10.06.2020 р.). URL <https://rm.coe.int/cepej-declaration-on-lessons-learned-cepej-2020-8rev/16809ede8b>
23. Сімейний кодекс України від 10.01.2002 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2947-14#Text>
24. Цивільний кодекс України від 16.01.2003 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15#Text>
25. Цивільний процесуальний кодекс від 18.03.2004 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1618-15#Text>
26. Про медіацію: Закон України від 16.11.2021 р. № 1875-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1875-20#Text>
27. Про міжнародні договори України: Закон України від 29.06.2004 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1906-15#Text>
28. Про соціальні послуги: Закон України від 17 січня 2019 року № 2671-VIII . URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2671-19#Text>
29. Про міжнародний комерційний арбітраж: Закон України від 24.02.1994 № 4002-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4002-12#Text>
30. Про третейські суди: Закон України від 11.05.2004 № 170-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4002-12#Text>
31. Про адвокатуру та адвокатську діяльність: Закон України від 5.07.2012 р. № 5076-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5076-17#Text>.
32. Про адміністративну процедуру: Закон України від 17.02.2022 № 2073-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2073-20#Text>
33. Кодекс адміністративного судочинства України від 06.07.2005 № 2747-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2747-15#Text>
34. Господарський процесуальний кодекс України від 06.11.1991 № 1798-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1798-12#Text>
35. Про соціальну роботу з сім'ями, дітьми та молоддю: Закон України від 21.06.2001 № 2558-III. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2558-14#Text>
36. Про судовий збір: Закон України: Закон України від 08.07.2011 № 3674-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3674-17#Text>
37. Про судоустрій і статус суддів: Закон України від 2 червня 2016 року. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1402-19#Text>.
38. Про нотаріат: Закон України від 02.09.1993 № 3425-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3425-12#Text>
39. Про безоплатну правничу допомогу: Закон України від 02.06.2011 № 3460-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3460-17#Text>
40. Державний стандарт соціальної послуги медіації, затв. Наказом Міністерства соціальної політики України від 03.06.2024 №269-Н. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1160-24#Text>
41. Державний стандарт соціальної послуги посередництва, затв. Наказом Міністерства соціальної політики України від 03.06.2024 №269-Н. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1159-24#n26>
42. Програма відновного правосуддя за участю неповнолітніх, які є підозрюваними, обвинуваченими у вчиненні кримінального правопорушення: Наказ Міністерства юстиції України, Міністерства внутрішніх справ України, Офісу Генерального прокурора «Про реалізацію пілотного проєкту від 22.07.2024 № 2176/5/501/176. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1116-24#Text>
43. Про утворення Міжвідомчої координаційної ради з питань розвитку альтернативних способів вирішення спорів: Постанова Кабінету Міністрів України від 20.08.2025 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1022-2025-%D0%BF#Text>

44. Деякі аспекти медіації. URL: https://supreme.court.gov.ua/userfiles/media/new_folder_for_uploads/supreme/2023_prezent/Prezent_aspekti_mediacii.pdf

7.2. Література

1. Альтернативні способи вирішення спорів : навч. посіб. / М. Я. Білак, Ю. Д. Притика, О. М. Спектор, М. М. Хоменко; ред.: Ю. Д. Притика. Харків : Право, 2019. 261
2. Альтернативні способи вирішення цивільних спорів за законодавством України : навчальний посібник / Верба-Сидор О. Б., Воробель У. Б., Грабар Н. М., Дутко А. О., Юркевич Ю. М.; за ред. канд. юрид. наук, доц. О. Б. Верби-Сидор. Львів : Львівський державний університет внутрішніх справ, 2021. 416 с. URL: http://dspace.lvduvs.edu.ua/bitstream/1234567890/3835/1/verba-sydor_26-05-21.pdf
3. Бабенко Г.О. Інтеграція альтернативних способів вирішення спорів у цивільний процес: доктринальні та практичні аспекти. Науковий вісник Ужгородського Національного Університету, 2025. Серія ПРАВО. Випуск 92: частина 1. С. 294-299. URL: <https://visnyk-juris-uzhnu.com/wp-content/uploads/2026/01/43.pdf>
4. Бондаренко-Зелінська Н. Л. Врегулювання правових спорів онлайн: поняття та сутність, стан впровадження в Україні. Вісник Національної академії правових наук України. 2023. Т. 30. № 1. С. 213–226. DOI: 10.31359/1993-0909-2023-30-1-213 URL: <http://visnyk.kh.ua/uk/article/vregulyuvannya-pravovikh-sporiv-onlayn-ponyattya-ta-sutnist-stan-vprovadzhennya-v-ukrayini>
5. Бондаренко-Зелінська Н. Л. Медіація. Велика українська юридична енциклопедія: 20 т. Т13: Міжнародне приватне право / редкол.: А. С. Довгерт (голова) та ін. Харків: Право, 2021. 864 с. С. 439-444, 527-529, 579-582, 616-618, 683-686.
6. Бондаренко-Зелінська Н. Л., Черняк О. Ю., Зайцева-Калаур І. В. Альтернативні способи врегулювання спорів, що виникають за участю споживача в сфері охорони здоров'я: вітчизняний та зарубіжний правовий досвід. Art and Science. 6. 2021. Vol. p. 25-43. URL: <https://journals.indexcopernicus.com/search/article?articleId=3295478>
7. Бочуляк Н.І. Адвокати та соціальні мережі: етико-професійні аспекти кореляції. Наукові записки Львівського університету бізнесу та права. Серія юридична. Вип. 23. 2019. С. 80–91
8. Вступ до альтернативного вирішення спорів : навч. посіб. / Г. В. Анікіна, Ю. В. Білоусов, Н. Л. Бондаренко-Зелінська [та ін.] ; під ред. У. Хелльманна, Н. Л. Бондаренко-Зелінської. Хмельницький : Хмельницький університет управління та права, 2017. 234 с.
9. Вайцеховська О.Р. Міжнародний комерційний арбітраж: навчально-методичний посібник. Харків: Право, 2024. 376 с.
10. Величко Л.Ю. Медіація при вирішенні індивідуальних трудових спорів в Україні: реалії та перспективи: монографія. Харків: Право, 2024. 232 с.
11. Визнання та виконання рішень іноземних судів та міжнародних комерційних арбітражів: компендіум. / За заг.ред. В.В. Комарова. Харків: Право, 2020.- 668 с.
12. Григоренко Л. Медіація в Україні: мистецтво вирішення спорів. Київ: Центр української літератури, 2026. 74 с.
13. Гоулман Деніел Емоційний інтелект, пер. з англ. С. Л. Гумецької. Х.: Віват, 2018. 512 с.
14. Закон України «Про медіацію». Науково-практичний коментар. Станом на 1 квітня 2023 р. / За заг. ред. Кармази О. О., Федоренко Т. В., Ізюти П. О. К. : Талком, 2023. 241 с. https://uu.edu.ua/upload/Nauka/naukovi_vydannia/komentar_pro_mediaciu_compressed.pdf
15. Зцілення ран конфлікту. Медіація може допомогти. Ален Лемперер, Жак Зальцер, Орельєн Колсон, Ірина Кордунян, Мішель Пекар, Юджин Б. Коган Київ: Видавництво РАЦЮ, 2024, 344 с. URL: <https://www.mediation-help.com/wp-content/uploads/2024/09/zczilennya-ran-konfliktu-.pdf>

16. Кухарська Н. О., Смирнова Н. В. Стратегія ділових переговорів : навчальний посібник. Одеса : ДУІТЗ, 2024. 260 с.
17. Маркітантов В. Ю., Найчук А. В. Переговори як механізм запобігання та подолання політичних конфліктів. ВІСНИК НТУУ «КПІ». Політологія. Соціологія. Право. 2024. № 4(64) С. 109-114. <https://visnyk-psp.kpi.ua/article/view/322729>
18. Медіація у професійній діяльності юриста : підручник / авт. кол.: Т. Білик, Р. Гаврилук, І. Городиський [та ін.] ; за ред. Н. Крестовської, Л. Романадзе. Одеса: Екологія, 2019. 456 с. URL: https://kneu.edu.ua/userfiles/lib/Mediatsiya_profesiyniy_diyalnosti_yurysta_19.pdf
19. Мележик Ю. Доктринальні підходи щодо виділення етапів еволюції становлення та розвитку інституту примирення сторін. Науковий вісник Ужгородського Національного Університету. 2024. Серія ПРАВО. Випуск 86: частина 2. С. 16-165. URL: <https://visnyk-juris-uzhnu.com/wp-content/uploads/2025/01/27-1.pdf>
20. Міжнародний комерційний арбітраж : навч. посіб. / Ю. В. Білоусов, В. М. Конашук, В. М. Коссака та ін. ; під ред. У. Гельманна, В. М. Коссака. Хмельницький : Хмельницький університет управління та права, 2015. С. 43–72.
21. Нагнибіда В. І. Механізм правозастосування при вирішенні спорів у міжнародному комерційному арбітражі / За наук. ред. проф. О. Д. Крупчана. К., 2020. 492 с. https://repository.ndipp.gov.ua/bitstream/handle/765432198/1014/Nahnybida_Mono_Print_Final.pdf?sequence=1&isAllowed=y
22. Настанови з належної практики застосування Гаазької конвенції про цивільно-правові аспекти міжнародного викрадення дітей 25 жовтня 1980: Медіація. Гаага, Нідерланди: Постійне бюро Гаазької конференції з міжнародного приватного права URL: <https://assets.hcch.net/docs/53302537-ceedd-4c25-a4aa-6120e90f8bc8.pdf>
23. Науково-практичний коментар до Закону України “Про медіацію” Київ: Видавництво РАЦЮ, 2024, 100 с. URL: <https://www.mediation-help.com/wp-content/uploads/2025/03/naukovo-praktichnij-komentar-do-zakonu-ukra%D1%97ni-pro-mediacyiu.pdf>
24. Науково-практичний коментар Закону України «Про медіацію». К.: РАЦЮ, 2024. 100 с. <https://www.mediation-help.com/wp-content/uploads/2025/03/naukovo-praktichnij-komentar-do-zakonu-ukra%D1%97ni-pro-mediacyiu.pdf>
25. Перепелиця Н.О. Переговори в умовах конфліктів: стратегії деескалації та досягнення компромісу Актуальні питання політології. 2024. № 2. С. 188-193. URL: https://politicus.od.ua/2_2024/31.pdf
26. Про медіацію, або Як швидко вирішити конфлікт, не звертаючись до суду. Вид. 3-тє доп. К.: Український Центр Медіації при Києво-Могилянській Бізнес Школі, 2021, 124 с.
27. Розбудова миру. Профілактика і вирішення конфлікту з використанням медіації: соціальнопедагогічний аспект: навч.-метод. посібник. К.: ФОП Стеценко В.В. 2016. 192 с. URL: <https://dspace.hnpu.edu.ua/handle/123456789/568>
28. Соціальна психологія медіації і альтернативного вирішення конфліктів: навч. посіб. Харків : ХАІ, 2015. 108 с.
29. Спектор О. М. Альтернативні способи вирішення цивільно-правових спорів: світовий досвід та перспективи застосування у правовій системі України. К. : Фенікс, 2013. 159 с.
30. Спиридонова К.С. Міжнародний комерційний арбітраж:арбітрабельність спорів:монографія. Київ: Юрінком Інтер, 2025. 184 с.
31. Стоун Дуглас, Петтон Брюс, Гін Шейла Складні розмови: як обговорювати те, що хвилює найбільше; пер. з англ. О. Ліпської. Х.: Віват, 2019. 272с.
32. Хід реалізації пілотного проєкту «Програма відновного правосуддя за участю неповнолітніх, які є підозрюваними, обвинуваченими у вчиненні кримінального правопорушення» : Інформаційно- аналітичний звіт з 09 вересня 2024 року по 16 червня 2025 року. URL: <https://legalaid.gov.ua/wp-content/uploads/2025/06/informacijno-analitychnyj-zvit-vidnovne-pravosuddya-2025.pdf>

33. Яхно Т. П. Куревіна І.О. Конфліктологія та теорія переговорів. К.: Центр учбової літератури, 2021. 168 с.

8. Інформаційні ресурси в Інтернеті

8.1. Цифрові джерела

1. Альтернативні позасудові способи вирішення спорів. Загальний огляд: вебінар Координаційного центру з надання БПД. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=jeVZVS1GlqE>
2. Анімовані відео експлейнери про медіацію українською від Української академії медіації. URL: https://www.youtube.com/playlist?list=PL6f1SWCDsXKrPf_TIE43AхobimbQNH_Wdq
3. Етичні дилеми у бізнес-медіації: як ухвалювати рішення, коли «правильних відповідей» немає: відкрита подія Українського центру медіації. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=qRITOr4Z3SQ>
4. Правда і брехня про гарвардську переговорну модель: відкрита подія Українського центру медіації. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=9LdVgSFPDOk>
5. Стили поведінки в конфліктах: відео-лекція. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=xXKygdIou48>
6. Травма-інформований підхід в медіації: вебінар МТЦ «Школа медіації». URL: https://www.youtube.com/watch?v=_clCLOj7YRE
7. Третейські суди у системі альтернативних способів вирішення спорів: вебінар Координаційного центру з надання БПД URL: <https://www.youtube.com/watch?v=RGQq1AgDMmw>
8. Що може медіація: обмеження та переваги: вебінар МТЦ «Школа медіації». URL: https://www.youtube.com/watch?v=xFu_Iyqvg9U
9. Штучний інтелект в роботі медіатора: вебінар Української академії медіації. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=f96BdUXQ8Jw>

8.2 Веб-сайти, платформи

1. <https://www.mediation-help.com> – це платформа, яка допомагає знайти медіатора та інших фахівців для вирішення конфліктів
2. <https://mikk-ev.org/about-us/> – Міжнародний центр медіації з сімейних конфліктів та викрадення дітей (МІКК)
3. <https://icas.org.ua/en/> – Міжнародний комерційний арбітражний суд при Торгово-промисловій палаті України (МКАС)
4. <https://ombudsman.gov.ua/> – Уповноважений Верховної Ради України з прав людини
5. <http://namu.com.ua/ua/> – Національна асоціація медіаторів України (НАМУ)
6. <https://www.mediator.in.ua/association> – Професійна асоціація корпоративних медіаторів України (ПАКМУ)
7. <https://mediation.ua/> – Українська асоціація медіації (УАМ)
8. <https://ukrmediation.com.ua/ua/> – Український центр медіації (УЦМ)
9. <https://nmcs.gov.ua/> – Національна служба посередництва і примирення
10. <https://www.rada.gov.ua> – Офіційний сайт Верховної Ради України.
11. <https://legalaid.gov.ua/> – платформа Безоплатної правничої допомоги
12. <https://www.court.gov.ua> – Веб-портал «Судова влада України».
13. <https://reyestr.court.gov.ua/> – Єдиний державний реєстр судових рішень
14. <https://www.supreme.court.gov.ua> – Офіційний сайт Верховного Суду.
15. <https://www.npu.gov.ua> – Офіційний сайт Національної поліції України;

16. <https://icsid.worldbank.org/> – International Center for Settlement of Investment Disputes (ICSID)
17. <https://www.odreurope.com/> – платформа для сприяння онлайн-врегулюванню спорів серед професійних медіаторів, компаній та приватних осіб